

***Mira Anžič, Lidija Vizjak, Erika Povšnar,
Andreja Požar, Janko Kersnik***

Uvod

Rojstvo otroka in poporodno obdobje predstavljata za mater povsem novo situacijo. Med odzivi na novo stanje, ki so sicer različni, opazujemo tudi depresivna in anksiozna stanja (reakcije). Poročajo o 8 do 17 % mladih mater s poporodno depresijo. Tudi naši podatki potrjujejo veliko pogostnost znakov duševnih motenj pri bolnikih v družinski medicini. V starostni skupini pod 45 let imajo ženske v primerjavi z moškimi 30 % večjo verjetnost za prisotnost znakov anksiozno-depresivnih stanj. Ker je bilo tovrstni problematiki do sedaj posvečeno sorazmerno malo pozornosti, smo želeli preveriti vlogo patronažne sestre pri odkrivanju duševnih motenj v poporodnem obdobju. Z raziskavo smo želeli ugotoviti (1.) odstotek žensk z znaki duševnih motenj in (2.) vpliv nekaterih dejavnikov vsakdanjega življenja na prisotnost znakov duševnih motenj.

Metode in preiskovanke

Z anketnim vprašalnikom smo zbrali podatke o materi, družini, boleznih, stanovanjskih in socialnih razmerah ter prisotnosti znakov duševnih motenj s kratkim Duke-AD vprašalnikom. Vprašalnik so izpolnjevale matere same ali pa so patronažne medicinske sestre zapisovale odgovore med pogovorom z materjo. Matere, ki živijo na območju, ki ga pokriva patronažna služba ZD Kranj, smo anketirali v obdobju od 1. marca do 31. avgusta 1999. Med 372

obiskanimi materami v tem obdobju smo izbrali priložnostni vzorec 110 mater. Anketo so izvajale patronažne medicinske sestre ZD Kranj v okviru rednih obiskov v družini z dojenčkom.

Rezultati in razprava

Povprečna starost mater je bila od 18 do 44 let, povprečno 29 let. V povprečju so matere z Duke-AD vprašalnikom dosegle 0 do 10 točk, povprečno 2,98 točk. 25,5% mater je doseglo več kot 4 točke, kar (lahko) kaže na povečano možnost pojavljanja poporodne depresije in drugih duševnih motenj. V primerjalni skupini iz splošne populacije so ženske dosegle 0 do 14 točk, povprečno 4,74 točk. 48,6% žensk je imelo več kot 4 znake duševnih motenj. Matere po porodu so navajale za polovico manjše število znakov duševnih motenj v primerjavi s splošno populacijo žensk v istem starostnem obdobju ($p < 0,001$).

Od dejavnikov, ki vplivajo na večje število znakov duševnih motenj, so se pokazali statistično pomembni trije:

- skupno gospodinjstvo z lastno materjo ($p 0,004$),
- odsotnost partnerja v skupnem gospodinjstvu ($p 0,006$),
- bolezen dojenčka ($p 0,009$).

Ostali dejavniki - starost matere, čas od poroda, število otrok v družini, zapleti v nosečnosti, zapleti ob porodu, bolezen matere, bolezen v družini, stanovanjske in socialne razmere - se niso pokazali statistično pomembni.

Pri nekaterih materah so patronažne sestre opazile, da določeni odgovori niso bili v skladu s stanjem, ki so ga opazovale v družini. Razloga za neskladje sta lahko naslednja:

- dvom v anonimnost ankete
- obremenjenost mater s predstavo, da morajo biti v svoji novi materinski vlogi "popolne".

V prihodnje kaže tem problemom posvetiti večjo pozornost. Ponuditi bomo morali več sistematične pomoči.